

08/04/2009

Việc chính phủ của tân Thủ tướng Israel Benjamin Netanyahu tuyên thệ nhậm chức hôm 31/3 đã trở thành một trong những sự kiện khiến dư luận thế giới đặc biệt quan tâm, nhất là khi sự kiện này có liên quan chặt chẽ đến tiến trình hòa bình Trung Đông và chính sách của Tổng thống Mỹ Barack Obama tại đây.

Với 74 ghế trong Quốc hội, liên minh trung hữu do đảng Likud dẫn đầu đã vượt xa mức cần thiết theo Hiến định (61/120 ghế Quốc hội) để thành lập chính phủ, và đã được Quốc hội phê chuẩn chiều ngày 31/3 với 69 phiếu thuận, 45 phiếu chống (có 5 phiếu trắng).

Dẫn đầu liên minh là đảng Likud với 27 ghế, nắm giữ 15 chức bộ trưởng trong nội các. Kế đến là đảng Yisrael Beiteinu chiếm 15 ghế trong Quốc hội, 5 ghế bộ trưởng; Công đảng đứng thứ 3 với 13 ghế Quốc hội và 5 ghế bộ trưởng. Đáng chú ý là đảng tôn giáo cực hữu Shas với 11 ghế Quốc hội đã nhận được đến 4 ghế bộ trưởng; còn đảng nhỏ Beit Yahudi (Ngôi nhà Do Thái) với 3 ghế Quốc hội cũng được 1 ghế Bộ trưởng, trong khi United Torah Judaism có tới 5 ghế trong Quốc hội nhưng không có được ghế bộ trưởng nào.

Nhìn vào danh sách thành viên của liên minh nêu trên, giới quan sát cho rằng chính phủ của ông Netanyahu quá công kênh và việc có nhiều hệ phái chính trị (trung dung, trung hữu và cực hữu) đứng chung trong một liên minh như thế sẽ gây ra vô vàn khó khăn khi ông triển khai các chính sách đối ngoại ở khu vực Trung Đông, nhất là các vấn đề về đàm phán hòa bình với người Palestine và Syria cũng như việc đối xử như thế nào với Iran trong bối cảnh Mỹ và Liên minh châu Âu (EU) đang hướng theo một giải pháp mới là đối thoại trực tiếp để lôi kéo Iran.

Với việc có quá nhiều đảng cánh hữu và cực hữu tham gia (chỉ có Công đảng của ông Ehud Barak là theo đường lối trung dung), chính phủ mới ở Israel đang nghiêng hẳn về phía hữu, và điều này tất nhiên có ảnh hưởng không nhỏ đến tiến trình hòa bình giữa Israel với người Palestine và với người Ả-rập nói chung.

Ngày 1/4, ngay sau khi tiếp nhận bàn giao từ người tiền nhiệm Tzipi Livni, tân Bộ trưởng Ngoại giao Avigdor Lieberman (thủ lĩnh đảng cực hữu Yisrael Beiteinu) đã nổ phát pháo đầu tiên về chính sách cứng rắn của Chính phủ Israel khi tuyên bố không công nhận tính hiệu lực của thỏa thuận Annapolis (ký kết tại Hội nghị Annapolis tháng 11/2007 tại thành phố Annapolis, Mỹ, cam kết đạt mục tiêu thỏa thuận khung về việc thành lập Nhà nước Palestine vào cuối năm 2008).

Lieberman còn nói thêm rằng Chính phủ Israel chỉ công nhận những cam kết thể hiện trong Lộ trình hòa bình do nhóm "bộ tứ" bảo trợ.

Ở một mức độ nào đó, những gì ông Lieberman phát biểu phản ánh ý muốn của Thủ tướng Netanyahu. Trong bài phát biểu ra mắt chính phủ trước Quốc hội, ông Netanyahu đã bảo đảm với người Palestine rằng "nền hòa bình với người Israel là có thể". Tuy nhiên, khả năng "có thể" của nền hòa bình đó sẽ như thế nào thì dường như rất khó xác định bởi thái độ ồm ồm của chính phủ mới.

Ngay trong bài phát biểu ấy, ông Netanyahu đã không hề đề cập đến việc tiếp tục thực thi thỏa thuận Annapolis, cũng chẳng nghe ông nói gì đến giải pháp "2 nhà nước" - một trong những điều khoản quan trọng ghi trong Lộ trình hòa bình (Road Map) do "Bộ tứ" (gồm LHQ, EU, Nga, Mỹ) bảo trợ. Điều mà ông Netanyahu tuyên bố mạnh mẽ nhất chính là chính sách cứng rắn đối với Iran, xem Iran là "mối đe dọa lớn nhất".

Hẳn nhiên, Palestine và các nước Ả-rập nói chung đang có phản ứng tiêu cực với chính phủ mới ở Israel. Còn Tổng thống Palestine Mahmoud Abbas thì đã bày tỏ sự thất vọng khi thấy thủ tướng mới của Israel không chấp nhận giải

pháp "2 nhà nước", đồng nghĩa với cuộc đấu tranh giành độc lập của người Palestine sẽ kéo dài hơn và khó khăn hơn. Điều này có thể thấy rõ qua tiến trình thương lượng thành lập chính phủ của ông Netanyahu.

Đối với Washington, việc chính phủ thiên hữu của ông Netanyahu nhậm chức với thái độ phớt lờ giải pháp "2 nhà nước" đang tạo ra một mối quan ngại thật sự. Dư luận báo chí Mỹ đang đặt câu hỏi liệu chính quyền Mỹ có "hợp tác" được với chính quyền mới ở Israel không khi mà nhiều chính sách của nó không chỉ phá bỏ nhiều nỗ lực của chính quyền Mỹ trước đây mà còn đang mâu thuẫn với chính sách mới của Tổng thống Barack Obama tại Trung Đông.

Những động thái kể từ khi nhậm chức của chính quyền Obama cho đến nay đều cho thấy Washington đang theo đuổi đường lối dùng đối thoại ngoại giao thay cho đối đầu cứng rắn để giải quyết các vấn đề gay gắt trong khu vực, như hòa bình giữa người Israel với Palestine, hòa bình với Syria, vấn đề hạt nhân của Iran... Đây sẽ là vấn đề được đặt lên hàng đầu trong nghị trình làm việc khi ông Netanyahu tiếp Đặc sứ Mỹ tại Trung Đông George Mitchell vào ngày 16/4 tới. Chắc chắn, cuộc "ra mắt" sẽ không dễ dàng cho cả 2 bên, vì dù sao ảnh hưởng của Israel đối với chính trường Mỹ cũng còn khá mạnh.

Sau khi gây ra cuộc tàn sát kinh hoàng tại Dải Gaza vào cuối tháng 12/2008 và đầu tháng 1/2009, và hàng loạt chính sách đơn phương ngạo mạn khác, Israel đã tự đặt mình vào thế bị cô lập bởi cộng đồng quốc tế. Từ khi tiến hành đàm phán thành lập chính phủ, ông Netanyahu đã được kỳ vọng là sẽ giúp đưa Israel ra khỏi thế cô lập đó. Nhưng với đường lối, chính sách mâu thuẫn với đường lối mới của Mỹ và EU, điều đó quả là khó vô cùng. Và hòa

binh cho khu vực Trung Đông cũng vì thế mà càng khó đạt hơn

Trương Hùng (tổng hợp) <http://antg.cand.com.vn/vi-VN/hautruong/2009/4/69091.cand>